

ПЕРШІ КРОКИ ДО МАЙСТЕРНОСТІ

2.1. Зовнішність учителя також виховує

...Принагідно слід наголосити на важливості здійснення кожним педагогом індивідуального підходу до свого одягу, свого зовнішнього вигляду. Одяг учителя й доповнення до нього мають добиратися відповідно до виконуваних ним професійних функцій та індивідуальних особливостей. Кожен педагог повинен завжди пам'ятати, що будь-яка деталь у його зовнішньому вигляді й поведінці має виняткове значення.

Можливо, доцільно ввести для вчителів єдину форму? Вважаємо, що така крайність не потрібна. Педагог формує морально-етичні погляди і смаки своїх вихованців. Тому його зовнішній вигляд, зокрема одяг, має виконувати передусім професійну функцію: допомагати у вихованні учнів...

Педагог зобов'язаний одягатися красиво, з урахуванням вимог сучасної моди. Але не гіперболізувати певного її стилю, не доводити ті чи ті компоненти зовнішнього вигляду до потворних крайнощів.

У школу вчитель йде на роботу. Тому його одяг повинен бути не лише естетично виразним, а й зручним для виконання необхідних педагогічних операцій: писати на дошці, працювати з демонстраційними матеріалами, нахилитися, ходити між рядами парт тощо.

Одяг конкретного педагога має відповідати його морально-етичним поглядам, бути витриманим, красивим, простим, виразним та охайним. Колір, фактура, доповнення (гудзики, пряжки тощо) також мають підкреслювати красу, простоту, елегантність і скромність. Усе це позитивно впливає на емоційний настрій учнів, дисциплінує їх, сприяє формуванню відчуття міри, не відвертає уваги від навчальних занять.

Учителю потрібно також подбати, щоб взуття було зручним, помірно елегантним та охайним. Оскільки він проводить уроки в класі переважно стоячи, то вимоги до зручності взуття з погляду гігієни не повинні залишатися тільки добрими побажаннями. Туфлі на високих підборах, незвичних моделі й кольору, з додатковими прикрасами, з рипом відвертатимуть увагу учнів від навчальної діяльності й навіть дратуватимуть. Отже, і тут необхідне відчуття міри.

Для вчителя-чоловіка питання одягу вирішується значно простіше: два-три костюми помірних тонів класичного крою, світлі сорочки, кілька краваток тощо. Потрібно лише турбуватися, щоб костюми й сорочки були чистими, випрасуваними, а краватки гармонували з їхнім кольором. Учитель-чоловік повинен бути завжди охайно підстрижений, причесаний, поголений. Носіння бороди та вусів визначається чуттям міри, особливостями будови обличчя і т. д.

Дещо складніше вчителям-жінкам. Та й тут на перший план має виступати почуття міри, простота, розумний добір удалих ансамблів з різних елементів одягу. Вчительці варто утримуватися від бажання дуже часто міняти костюми й сукні, щодня створювати якісь нові ансамблі в одязі. По-перше, це може посіяти підозру в її недостатній скромності. По-друге, такі дії вчительки можуть призвести до зосередження уваги учнів не на змісті навчального матеріалу, а на «вивченні» її одягу.

Іноколи педагогові, особливо в сільській місцевості, доводиться працювати в дещо ускладнених побутових умовах: пішки далеко добиратися до школи, ходити в несприятливу погоду по ґрунтовій дорозі. Тому треба вдягати теплий одяг, із взуття віддавати перевагу старим туфлям, чоботам чи валянкам. Та в школі у спеціально відведеному місці вчитель повинен мати красиві туфлі, іноді навіть костюм, щоб перевзутися й перевдягтися.

Щодо інших компонентів зовнішнього вигляду вчителя — зачіски, косметики, прикрас (каблучок, персні, брошок, намиста, сережок, кліпсів та ін.), то й тут варто дотримуватися почуття міри, скромності, простоти, охайності й краси.

Однак педагогові недостатньо бути обізнаним із загальними вимогами до свого зовнішнього вигляду. Важливо постійно працювати за певною системою над формуванням у себе відповідних умінь та навичок.

Учитель збирається на урок. Через 2—3 хвилини дзвінок, після якого він має увійти у складний навчально-виховний процес. Це своєрідний вихід на сцену для відповідальних педагогічних дій. Тут і потрібна звичка: оглянути себе перед дзеркалом, потурбуватися про «дрібниці» — зачіску, краватку, носову хусточку та ін. Остання також має бути чистою, дбайливо складеною, міститися в лівій зовнішній кишені. Якщо немає кишені — у сумці, папці. Чому саме в лівій кишені? По-перше, це допомагає сформувати звичку. Коли треба скористатися хустинкою, не витрачається час на її пошуки, не відвертається увага учнів. По-друге, учитель, як правило, пише крейдою на дошці правою рукою. Якщо по завершенні роботи необхідно витерти пальці від крейди, то зручніше дістати її лівою рукою.

Для формування вмінь і навичок стежити за своїм зовнішнім виглядом молодому вчителю доцільно дотримуватися таких вимог і правил:

1. Залежно від розкладу занять у школі складіть орієнтовний розпорядок дня, зафіксуйте на аркуші паперу і вивісьте на видному місці. Виділіть час для догляду за собою, зокрема за одягом, доповненнями до нього. Щодня олівцем позначайте, скільки хвилин витратили на ту чи ту процедуру. Якщо в один із днів не вистачило часу на це — поставте на аркуші «0». Такий самоконтроль допоможе вам виробити звичку стежити за своєю зовнішністю. Крім того, це позбавить нас під постійно метушливого збирання на роботу, побоювання запізнитися. Через певний час аркуш із нагадуванням про догляд за і діями можна буде зняти. Періодично переглядайте спеціальні книжки та журнали для ознайомлення з напрямками розвитку моди, дбайте про поновлення свого гардероба.
 3. Виходячи з дому, обов'язково огляньте себе перед дзеркалом, попросіть своїх близьких подивитися на вас з усіх боків.
 4. Ви одягли новий костюм чи сукню. Необхідно перевірити, наскільки зручно буде вам працювати в ньому (ній) у класі. Перед дзеркалом присядьте, підніміть угору праву руку (пишете крейдою на дошці), потім обидві руки (розвішуєте таблиці), поверніться праворуч, ліворуч, сядьте на стілець.
 5. Добираючись на роботу (пішки, автобусом, трамваєм, тролейбусом, на метро), стежте, щоб не забруднити одягу, не пом'яти його, не залишитися без гудзиків і т. д.
 6. Ви прийшли до школи. У гардеробі чи вчительській огляньте себе перед дзеркалом, перевзуйтеся, у разі потреби поправте зачіску тощо. Оцініть себе з позицій учнів класу і своїх колег. Промовте про себе: «Я готова до виходу».
 7. Перед кожним уроком знову подивіться на себе в дзеркало. При цьому раз у раз промовляйте собі: «І знову вихід. Я готова».
 8. Аналізуйте з позиції педагогічних вимог одяг, зовнішній вигляд у цілому різних людей: своїх колег, товаришів, випадкових перехожих на вулиці, акторів у кіно, виставах, на концертах, дикторів телебачення. Це сприятиме формуванню у вас вмінь аналізу й самоаналізу.
 9. Спостерігайте, як ваші друзі, колеги, учні реагують на ваш зовнішній вигляд, робіть відповідні висновки.
- Крім спілкування з учнями в класі, взагалі в межах школи, вчителю доводиться разом з ними брати участь у спортивних змаганнях, туристських походах, суспільно корисній праці тощо. У кожному конкретному випадкові він добирає одяг відповідно до виконуваних у цей момент професійних функцій. Простота, скромність, адекватність певній діяльності і тут повинні братися вчителем за основу.

(Мороз О. Г., Омсляненко В. Л. Перші кроки до майстерності. — К.: Знання України, 1992. — С. 12-17